

فیتوگرافی: روش منسوخ جهانی، روش شایع ملی: نامه به سردبیر **Fetography: The global outdated procedure, the national prevalent procedure: letter to the editor**

سردبیر محترم

میان تمام آزمون‌های رادیوگرافیکی، فیتوگرافی همراه با بالاترین دوز تحویلی به جنین و مادر است، شواهد نشان می‌دهد که فیتوگرافی، این روش تهاجمی و منسوخ شده جهانی، همچنان در ایران و به ویژه در بیمارستان‌های آموزشی به وفور انجام می‌شود. در تنها مطالعه‌ای که در سال ۲۰۱۵ توسط گروهی از پژوهشگران داخلی انجام شد، شیوع فیتوگرافی در محدوده زمانی مارس ۲۰۱۳ تا مارس ۲۰۱۵ در شهر اهواز بررسی و گزارش گردید که در مجموع ۳۷۴۱ زن باردار جهت تعیین وضعیت جنین به واحد تصویربرداری پزشکی مراجعه کرده بودند که از این تعداد ۶۷/۵٪ با پرتوی ایکس و ۳۲/۵٪ با سونوگرافی تصویرگیری شده بودند.^۳ به نظر می‌رسد نیاز است دستورکار جامعی توسط ارگان‌های ذیربط از جمله وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین امور حفاظت در برابر اشعه سازمان انرژی اتمی ایران تنظیم گردد، به طوری که از این پس برای تعیین وضعیت حاملگی از سونوگرافی استفاده شود و از پرتوگیری غیرضروری جنین اجتناب گردد.

وحید کرمی

گروه علوم پایه، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی دزفول، دزفول، ایران.

* نویسنده مسئول: دزفول، انتهای بلوار آزادگان، دانشگاه علوم پزشکی دزفول، دانشکده پیراپزشکی، گروه علوم پایه. کد پستی: ۶۴۶۱۶۶۵۱۴۵.

E-mail: karami.ajums@yahoo.com

تلفن: ۰۶۱-۴۲۴۸۷۱۷

اثرات سرطان‌زای پرتوهای یونیزان به خوبی مستند شده است.^۱ حساسیت بافت‌های مختلف بدن در برابر اثرات زیان‌بار پرتو متفاوت است. این حساسیت بستگی به حساسیت سلول‌های تشکیل‌دهنده آن بافت دارد. بیشترین حساسیت پرتویی در زمان رشد جنینی و در کودکی وجود دارد. تخمین زده می‌شود حساسیت پرتویی جنین نسبت به اثرات سرطان‌زای پرتوگیری حدود ۱۰ برابر بیشتر از بزرگسالان باشد و در این میان لوسمی یا سرطان خون بارزترین اثر پرتوگیری با سطوح پایین پرتوهای یونیزان می‌باشد. از این رو ضروری است که تا حد امکان از پرتوگیری جنین اجتناب شود و یا در مواقع ضروری، پرتوگیری به کمترین مقدار ممکن کاهش یابد.^۲ فیتوگرافی (Fetography) رادیوگرافی از جنین پیش از زایمان است که در دهه‌های گذشته برای موارد متعددی مانند تایید مرگ احتمالی جنین، تعیین حاملگی تکی و یا چندگانه (Single or multiple pregnancy) و عمدتاً برای تعیین وضعیت جنین در رحم (Cephalic/breach) انجام می‌شده است. با پیشرفت سریع تکنولوژی در دو دهه گذشته و افزایش آگاهی بشر از اثرات زیان‌بار تشعشع بر جنین، به جهت حفظ سلامت جامعه، فیتوگرافی کاملاً منسوخ گردیده و سونوگرافی جایگزین آن شده است. سونوگرافی از امواج التراسوند استفاده می‌کند و فاقد پرتوهای یونیزان می‌باشد و تاکنون اثر بیولوژیکی از آن گزارش نشده است. درحالی‌که در

References

1. Karami V, Zabihzadeh M, Gilavand A, Shams N. Survey of the use of x-ray beam collimator and shielding tools during infant chest radiography. *Int J Pediatr* 2016;4(4):1637-42.
2. Karami V, Zabihzadeh M, Shams N, Gilavand A. Optimization of radiological protection in pediatric patients undergoing common conventional radiological procedures: effectiveness of increasing the film to focus distance (FFD). *Int J Pediatr* 2017; 5(4): 4771-82.
3. Zabihzadeh M, Karami V. Current status of the fetography: Preventing of the future radiation induced cancer. *Int J Cancer Mang* 2016;10(1):1-4.